

# Κριτική θεάτρου: «Ιφιγένεια εν Αυλίδι»

Ηρακλής Λογοθέτης,

15 Ιουλίου 2026

Ο Σάββας Στρούμπος μάς παραδίδει μια αισθητικά άψογη αλλά ερμηνευτικά μονοσήμαντη παράσταση της ευριπίδειας τραγωδίας.

Οι ηθοποιοί υπηρετούν τη λογική ενός σύγχρονου αντιπολεμικού δράματος και τα πρόσωπα που υποδύονται δεν διαθέτουν το τραγικό ανάστημα που τους προσδίδει ο ποιητής.

Ένα σκηνικό τοπίο γεωμετρικής απλότητας, που φιλοτέχνησε η Κατερίνα Παπαγεωργίου, υποδέχεται το βλέμμα του θεατή και προδιαγράφει με τη συνοπτικότητά του το ύφος της παράστασης «Ιφιγένεια εν Αυλίδι». Αποτελείται από δύο μεγάλες ταινίες τεμνόμενες χιαστί και πολλά διάσπαρτα σημαιάκια σε μέγεθος παιδικού παιχνιδιού που παραπέμπουν ευθέως στα πανιά του ακινητοποιημένου στόλου των Αχαιών. Η αρχική εντύπωση της προγραμματικής λιτότητας ενισχύεται μάλιστα από το εναγώνιο μουσικό σχόλιο του Ζήση Σέγκλια που αρκείται στην περιοδική εκτόξευση συριστικών ήχων μεταλλικής προέλευσης, ενώ την όλη εικόνα συμπληρώνει η επιδαπέδια ημικυκλική παράταξη των ήπιων και με ελάχιστες εναλλαγές φωτιστικών στοιχείων του Κώστα Μπεθάνη.

Τις πληροφορίες για την εισαγωγή του θεατή στην υπόθεση της τραγωδίας μάς παρέχει με τη δέουσα σαφήνεια ο διάλογος του Αγαμέμνονα με τον γέρο υπηρέτη του. Η ξακουστή για την ομορφιά της Ελένη μόλις έφτασε σε ηλικία γάμου συγκέντρωσε πολλές υποψηφιότητες από τα αρχοντόπουλα όλης της Ελλάδας που ήταν έτοιμα να σφαχτούν για χάρη της. Ο πατέρας της όμως, για να προλάβει το κακό, έδωσε τους μνηστήρες με την υπόσχεση πως όποιον και να διαλέξει η κόρη του για άντρα της

οφείλουν οι υπόλοιποι να τον συντρέξουν σε κάθε απόπειρα αρπαγής της νύφης.

Τώρα λοιπόν που ο Πάρις με τα ερωτόλογά του την έσυρε στην Τροία, πιστοί στον όρκο τους, μαζεύτηκαν ο καθένας με τον στρατό του στην Αυλίδα για να την πάρουν πίσω με εκστρατεία τρανή. Άνεμος όμως για να σαλπάρουν τα καράβια δεν φυσούσε κι ο μάντης Κάλχας έβγαλε χρησμό πως αν ο Αγαμέμνων δεν θυσίαζε την κόρη του, την Ιφιγένεια, στον βωμό της Αρτέμιδος, ο στόλος θα έμενε εκεί καθηλωμένος.

### **Τρικυμισμένο θυμικό**

Αυτός ο μύθος, πασίγνωστος στην αρχαία Ελλάδα όσο και στη νεότερη, έδωσε λαβή, ως προς την έκβασή του κυρίως, σε πολλές και ποικίλες εκδοχές του, με προεξάρχουσα εκείνη του Ευριπίδη που ο Σάββας Στρούμπος μάς προτείνει βασισμένος στην απολύτως εύηχη, καθαρή απόδοση του Παντελή Μπουκάλα. Ο σκηνοθέτης όμως, ανασυνθέτοντας toλμηρά το δραματουργικό του υλικό με τη συνδρομή της Ιωάννας Ρεμεδιάκη, παίρνει σαφείς και κάποτε προβληματικές αποστάσεις από την καθιερωμένη ερμηνεία του κειμένου. Αφορμάται επιδέξια από την πράγματι δεδομένη στον Ευριπίδη ψυχική αστάθεια των πρωταγωνιστικών χαρακτήρων του Αγαμέμνονα και της Ιφιγένειας για να επιτείνει τη διανοητική τους σύγχυση και να καταδείξει την αβεβαιότητα των αποφάσεων που λαμβάνονται με τρικυμισμένο θυμικό και αναιρούνται βιαστικά από την όψιμη επίγνωση των συνεπειών τους.

Ο Αριστοτέλης επικρίνει τον Ευριπίδη για την αιφνίδια, χωρίς την αναγκαία προοικονομία, μεταστροφή της Ιφιγένειας από την πίστη ότι «κάλλιο πικρή ζωή παρά καλή θανή» στην αυτοθυσία. Η προσφορά της όμως, όσο κι αν ακούγεται κενόδοξα μεγαλόστομη, δεν είναι απλώς μια εθνοκάπηλη ρητορική. Εμφορείται από το μεγαλείο που χαρακτηρίζει και τους υπόλοιπους ήρωες. Ο Αγαμέμνων είναι ασφαλώς ματαιόδοξος αλλά και ειλικρινά συντετριμμένος από τον θρήνο της κόρης του. Ο Αχιλλέας ενδίδει με ύποπτη προθυμία στην απόφαση της Ιφιγένειας να θυσιαστεί, αλλά ως κείνη τη στιγμή υπερασπίζεται και τη ζωή της και την τιμή του. Ακόμη και ο Μενέλαος κάμπτεται υπό το βάρος των περιστάσεων και καλεί τον Αγαμέμνονα να αναθεωρήσει τη στυγερή του στάση.

## **Ανακόλουθοι ήρωες**

Ο σκηνοθέτης εντούτοις παραθεωρεί τις ρωγμές τους και δίνει έμφαση στην ιδιοτέλειά τους. Οι ήρωες του Ευριπίδη όμως είναι ανακόλουθοι, αλλά δεν έχουν αποκλειστικά και μόνον ταπεινά κίνητρα όπως αυτά που τους αποδίδει ο σκηνοθέτης. Ο τραγικός ποιητής τούς υπονομεύει, αλλά δεν τους κατεδαφίζει, γιατί χωρίς τραγικά αναστήματα δεν κάνεις τραγωδία αλλά αντιπολεμικό δράμα.

Στη λογική ενός παρόμοιου σύγχρονου δράματος κινούνται και οι ερμηνείες των καλών ηθοποιών. Ο Νίκος Ντάσης ως παλίμβουλος και ξιπασμένος Αγαμέμνων. Η Έλλη Ιγγλίζ ως μνησικάκη αλλά και παραδομένη στο θρήνο της Κλυταιμνήστρα. Η Μυρτώ Ροζάκη στον ρόλο της σπαρακτικά αθώας Ιφιγένειας. Ο Γιάννης Σανιδάς ως τσαχπίνης και δειλός Αχιλλέας. Ο Νίκος Ψυλάκης ως ανάλγητος Μενέλαος και η Άννα Κόπακα ως ουδέτερη αγγελιοφόρος αλλά και εντατικά δρώσα κορυφαία του χορού.

## **Χωρίς εισιτήριο για τον παράδεισο**

Ο βωμός την αρχαία Ελλάδα έχει διπλή υπόσταση, καθώς είναι – κατά περίπτωση– ικετήριο και θυσιαστικός. Στα σκαλοπάτια του προσπέφτουν οι κατατρεγμένοι ξένοι και στην τραχιά του λίθινη επιφάνεια αφήνουν τα ματωμένα ίχνη τους τα εξιλαστήρια θύματα. Στην ιερατική του προστασία σπεύδουν οι διωκόμενοι από βάνουσες εξουσίες και κάτω από τη βαριά σκιά του ξεψυχούν οι κυνηγημένοι από αρχαίες κατάρες. Στην ελληνική τραγωδία όμως και σε αντίθεση με τους σύγχρονους φονταμενταλισμούς ακόμη και εθελουσίως προσφερόμενα θύματα, όπως η Ιφιγένεια, δεν επικαλούνται διόλου τις ελπίδες τους για κάποια μεταθανάτια ύπαρξη. Δεν θυσιάζονται για να υπηρετήσουν μια μεταφυσική σκοπιμότητα με ανταμοιβή ένα εισιτήριο για τον παράδεισο. Το νόημα της θυσίας τους εξαντλείται στο επίγειο αντίκρισμά του και γι' αυτό ακριβώς είναι αυθεντικά τραγικό. Αγαπούν τη ζωή και την αποχωρίζονται με βαθύ πόνο χωρίς την ψευδαισθητική υπόσχεση της αθανασίας. Μπροστά στον βωμό τους σκεφτόμαστε αν υπάρχει κάτι περισσότερο αληθινό από τα εγκόσμια και αν αξίζει να ζούμε με τις δόλιες αυταπάτες των ιδεολογιών και την αιματηρή τους δίψα για τυφλούς μάρτυρες.